

ORKA

Mikilvægar aðgerðir og markmið í orkumálum á Íslandi

Í hnotskurn: *Móta þarf heildar stefnumótun í orkumálum fyrir landið þar sem tekið er tillit til allra þátta sem snerta orkuvinnslu. Skoða þarf markvisst fjölbreyttari nýtingarmöguleika orku. Mikilvægt er að upplýst og ábyrg umræða eigi sér farveg í okkar þjóðfélagi til þess að skýra kosti og hagsmuni þjóðarinnar. Til þess þarf að aflétta upplýsingaduld um forsendur ákvarðanatöku í orkumálum.*

1. Leita þarf fleiri leiða til að breyta þeirri orku sem þegar hefur verið virkjuð í verðmæti og fjölbreytt tækifæri fyrir þjóðina

Núverandi orkusala getur skilað meiri arði inn í íslenskt hagkerfi og mikilvægt er að auka áhættudreifingu tekna af raforkusölu ef til byggingar nýrra virkjana kemur. Styrkir til lítilla og meðalstórra fyrirtækja er leið sem þarf að skoða til að auka fjölbreytni og gefa frumkvöðlum tækifæri á að koma hugmyndum um orkufreka starfsemi í framkvæmd. Mikilvægt er að skoða markvisst fjölbreyttari nýtingarmöguleika raforku og heits vatns. Sem dæmi um nýtingarmöguleika sem ræddir voru má nefna:

1. Rafvæðing samgangna: Það þarf að setja saman hóp til að skoða hvort og hvernig á að rafmagnsvæða samgöngur á Íslandi og gera tímasetta aðgerðaáætlun ef verkefnið reynist fýsilegt.
2. Ylræktun: Skoða þarf möguleika á hverskyns ræktun á Íslandi, í það minnsta til að anna eftirspurn Íslendinga en einnig með hugsanlegan útflutning í huga.
3. Nýting úrgangs og ónýttrar orku frá jarðvarmavirkjunum (sbr. GeoChem o.fl.): Mikilvægt er að skoða leiðir til að bæta nýtni við vinnslu jarðvarmaorku þar sem einungis lágt hlutfall orkunnar sem hleypt er af jarðvarmakerfum við vinnslu nýtist í dag (<20%).

Mikilvægt er að styðja við útrás íslenskrar þekkingar og efla menntun og rannsóknir á sjálfbærri nýtingu orkuauðlinda.

2. Treysta þarf forsendur fyrir ákvörðunum með markvissri öflun og miðlun upplýsinga

Mikilvægt er að traustar forsendur séu til staðar til grundvöllunar ákvarðana og að almenningur hafi aðgang að öllum upplýsingum. Þessu er mikilvægt að breyta strax. Upplýsingar sem þurfa að vera til staðar varða meðal annars:

1. Efnahagslegan ávinning þjóðarinnar af virkjunum og stóriðju.
2. Áhrif og áhættu vegna opinberra ábyrgðar á virkjunarframkvæmdum.
3. Núverandi nýtingu og endingartíma jarðhitasvæða.
4. Orkuverð og samninga um orkusölu. Hérna mætti hugsanlega birta lykiltölur sem duga til að meta arðsemi virkjana, í stað þess að birta samninga í heild sinni sem skaðað getur samkeppnisaðstöðu.

5. Áhrif orkuvinnslu á hagsmuni ferðapjónustunnar.
6. Stærð orkufordans og fjölda mögulegra vinnslusvæða.
7. Áhrif virkjana á óbyggð víðerni og landslag og alþjóðlegt gildi íslensks landslags og gildi þess fyrir Íslendinga.
8. Endingartíma uppistöðulóna í jökulám.
9. Áhrif uppistöðulóna og setsöfnunar á grunnsævi og á lífríki á grunnslóð, þ.m.t. á uppvöxt og umhverfi nytjastofna í hafi.
10. Samninga um opinber gjöld og skatta á stóriðju.

Fagaðilar, stjórnvöld og orkufyrirtæki, jafnt sem almenningur þurfa á áreiðanlegum upplýsingum að halda. Hagsmunaaðilar leggja fram mjög ólíkar forsendur og halda þeim að almenningi og stjórnvöldum, oft án nauðsynlegs rökstuðnings. Slík vinnubrögð eru upplýstri umræðu til tjóns.

3. Móta þarf skýra stefnu og stýringu með sjálfbæra þróun að leiðarljósi

Við þurfum að styrkja heildar stefnumótun í orkumálum fyrir landið þar sem tekið er tillit til allra þátta sem snerta orkuvinnslu. Mikilvægt er að upplýst og ábyrg umræða eigi sér farveg í okkar þjóðfélagi til þess að skýra kosti og hagsmuni þjóðarinnar. Mörgum spurningum er ósvarað varðandi nýtingu og eignarhald orkuauðlinda sem og verndun náttúru og gildi hennar sem óspilltrar auðlindar. Einnig er spurningum ósvarað varðandi opinberar ábyrgðir af virkjunarframkvæmdum og áhættu sem þeim fylgir. Það er nauðsynlegt að leita sátta í þjóðfélaginu og setja reglur sem miða að því að möguleikar komandi kynslóða á að nýta auðlindir verði ekki skertir, hvort sem er í formi orku eða einstæðrar náttúru Íslands sem er ekki síður verðmæt auðlind.

Umsjón með samræðu og vinnslu útgangspunkta hafði Hlynur Stefánsson, Lektor og sviðsstjóri fjármála- og rekstrarsviðs í tækni- og verkfræðideild H.R.

Þátttakendur í samræðu á orkuborði á vinnufundi Neista þann 19. okt. 2008 voru:

Aðalsteinn Óskarsson (Fjórðungsamband Vestfjarða)
Andri Snær Magnason (Rithöfundur)
Bergur Sigurðsson (Landvernd)
Davíð Stefánsson (Geyser Green)
Guðni A. Jóhannesson (Orkumálastjóri)
Guðrún Arnbjörg Sævarsdóttir, (Dósent í verkfræði H.Í.).
Gylfi Zoega (Prófessor í hagfræði H.Í., Þjóðhagfræði og umhverfishagfræði)
Sigurður Jóhannesson (Hagfræðistofnun H.Í., Alþjóðahagfræði, H.Í.)
Sigurður Harðarson (Capacent)
Þóra Ellen Þórhallsdóttir (Prófessor í H.Í.)
Þorsteinn Ingi Sigfússon (Forstjóri Nýsköpunarmiðstöðvar Íslands)
Kristín Pétursdóttir (Auður capital)
MBA nemendur H.R.